

Optioneel: klankgebaren bij Lijn 3

Door: Janneke Nieborg en Femke van der Lecq

HET NUT VAN KLANKGEBAREN

Uit onderzoek (Emkow et al., 2011) blijkt dat de multisensoriële benadering een positief effect heeft op het leren van letters. Met een multisensoriële benadering wordt bedoeld dat meerdere zintuigen tegelijk worden aangesproken. Wanneer klank, vorm en beweging samen gebruikt worden, zijn de hersenen actiever dan wanneer alleen gewerkt wordt met de vorm van de letter. Hoe actiever de hersenen, des te beter het geleerde onthouden wordt.

Een voorbeeld van een multisensoriële benadering in *Lijn 3* is de overtrekletter op het digibord. Kinderen 'maken' de leesletter, waardoor de vorm beter onthouden wordt.

Het gebruik van klankgebaren is een ander goed voorbeeld van een multisensoriële benadering. Een klankgebaar kan een kind helpen de klank beter uit te spreken, maar het ondersteunt het kind vooral bij het onthouden van de lettervorm. Het gebaar zorgt voor een verbinding tussen lettervorm en klank. Het werken met klankgebaren is bij uitstek geschikt voor jonge kinderen. Het leren van letters met gebaren sluit aan bij hun speelsheid en hun bewegingsdrang.

Omdat sommige scholen graag werken met klankgebaren, bieden wij nu als optioneel item bij elk thema van *Lijn 3* klankgebaarfilmpjes van de in dat thema te leren letters aan. U vindt deze filmpjes in de digibordsoftware per thema onder de knop 'Extra' en allemaal bij elkaar onder 'Leerkracht'. U ziet daar per aangeboden klank een apart filmpje dat u aan de kinderen kunt laten zien.

VOOR WIE?

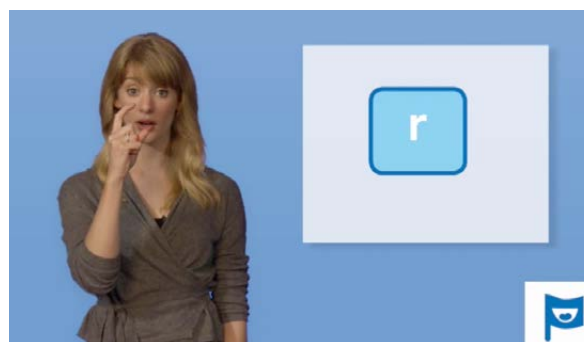
De klankgebaren zijn optioneel. U hoeft ze dus niet aan te bieden om goed te kunnen werken

met *Lijn 3*. Met name voor scholen die werken met de taalmethode *Staal*, zijn de klankgebaren een goede aanvulling, omdat ze daarbij perfect aansluiten.

Klankgebaren kunnen al in de kleutergroep ingezet worden bij het aanleren van de klanken en de letters. Het is van groot belang om in de hele onderbouw dezelfde gebaren te gebruiken.

Als u ervoor kiest om de klankgebaren in groep 3 te gebruiken, raden we u aan om het klankgebaar altijd te maken wanneer de klank gebruikt wordt of wanneer de klank herkend of geschreven moet worden. Door deze voortdurende herhaling worden het gebaar en de vorm ingeslepen en helpt het de kinderen om de vorm van de letter te herinneren. Wanneer u het klankgebaar uitsluitend aan één of enkele leerlingen aanleert, is het wellicht lastiger om consequent te blijven in het maken van het gebaar. Het is daarom aan te bevelen om de gebaren aan de hele groep aan te bieden.

In groep 4 is het maken van het gebaar nog maar voor een enkel kind noodzakelijk. De meeste kinderen in groep 4 zullen de lettervormen voldoende geautomatiseerd hebben. Bij de enkele letter die nog niet voldoende is ingeslepen, kan het bijbehorende klankgebaar gebruikt worden.

HOE?

Er bestaan verschillende soorten klankgebaren. Zo zijn er gebaren die met name de klank ondersteunen (*Lezen moet je doen*, 1994). Er zijn ook gebaren die de schrijfwijze van de letter ondersteunen (*Zo leer je kinderen lezen en spellen*, 2004). *Lijn 3* kiest voor een alfabet dat de lettervorm ondersteunt, omdat bij het leren lezen de vorm van belang is.

Een klankgebarenalfabet dat het onthouden van de lettervorm wil bewerkstelligen, moet wel nauwkeurig uitgevoerd worden. U doet de gebaren altijd in spiegelbeeld voor met de rechterarm. Zo zien de kinderen het gebaar leesbaar voor zich. De kinderen maken het gebaar zelf altijd met de linkerarm, zodat ze de vorm kunnen 'afkijken' en eventueel tegelijkertijd met de rechterhand kunnen schrijven. Gebruik de gebaren altijd, en ook altijd op dezelfde wijze. Controleer ook regelmatig of de kinderen de gebaren zelf kunnen maken.

Bronnen:

- Krikhaar, E. & Dielissen, K. (2011). *Klankgebaren, op een aantrekkelijke manier letters lezen*. Uit: *Taal lezen primair*, jrg. 2011, nr. 1, 21-23.
- Schraven, J. (2009). *Zo leer je kinderen lezen en spellen* (7e dr.). Zutphen: Stichting TGM.
- De Wit-Gosker, T. en Timmermans, P. (1994). *Lezen moet je doen*. Enschede: SLO.